

Yhteiskuntapolitiikka

15.4.2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 40/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esityksen sisältö

Hallituksen esitys perustuu pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan huoltosuhteen heikkenemisen, sekä talouden kehitykseen, eläkevarojen sijoitustuottoihin ja tulevaan maksukehitykseen liittyvän epävarmuuden takia valmistellaan kolmikantaisesti tarvittavia työeläkelainsäädännön muutoksia rahoituksellisen kestävyuden varmistamiseksi ja riittävän etuustason turvaamiseksi.

SAK:n lausunto

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kannattaa hallituksen esitystä. Hallituksen esitys on valmisteltu kolmikantaisesti ja SAK on ollut mukana valmistelussa. Hallituksen esitys perustuu työmarkkinakeskusjärjestöjen tammikuussa 2025 tekemään sopimukseen.

Vuoden 2017 eläkeuudistus on arvioiden mukaan toiminut hyvin, ja työeläkejärjestelmä on nykytilanteessa vakaalla pohjalla. Syy esillä olevaan uudistukseen johtuu epäedullisesta väestörakenteesta ja oletettua heikommasta syntyvyyskehityksestä. Nyt valmisteltu ehdotus vastaa tähän tarpeeseen.

Eläkeuudistuksen keskeisin tavoite on parantaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä pitkällä aikavälillä. Keskeistä uudistuksessa ovat esitetyt muutokset sijoitustoimintaan ja rahastoinnin vahvistamiseen. Nämä keventävät pitkällä aikavälillä työeläkemaksun nousupainetta ja parantavat sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.

Työmarkkinajärjestöjen sopimuksessa on useita vakauttavia elementtejä: sijoitusuudistus, rahastoinnin vahvistaminen, TyEL-maksun vakaana pitäminen, indeksirajoitin ja järjestöjen sitoutuminen määräajoin tarkastelemaan järjestelmän kestävyyttä.

Indeksirajoitin ehdotetaan otettavaksi käyttöön vuodesta 2030 alkaen. Indeksirajoitin vaikuttaa maksussa olevien työeläkkeiden vuosittaisiin indeksitarkistuksiin siten, että työeläkeindeksi ei saa kahden peräkkäisen vuoden aikana kasvaa enempää kuin palkkakerroin samana aikana. Työeläkkeet eivät siten voi nousta merkittävästi enempää kuin palkat.

Rahastoinnin vahvistaminen on etenkin nuorempien sukupolvien kannalta tärkeää ja oikeudenmukaista ja auttaa riskeihin varautumisessa. Lisäksi ehdotetut muutokset ylittävät hallituksen asettaman tavoitteen vaikutuksesta julkiseen talouteen. Muutokset pienentävät arvioiden mukaan julkisen talouden kestävyysvajetta noin 0,8 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Yhteiskuntapolitiikka

Hallitusohjelman mukaan uudistuksen yksi keskeinen tavoite on turvata riittävä etuustaso. Riittävä työeläke tukee myös julkista taloutta. Työeläkejärjestelmän tarkoitus on turvata kohtuullinen toimeentulo työuran jälkeen. Suomen työeläkejärjestelmän korvausaste on kohtuullinen, mutta verrattuna moneen muuhun maahan se ei ole kovin korkea. Lisäksi esitettyjen arvioiden mukaan korvausaste laskee alle 50 prosentin vuosisadan puolivälin jälkeen. Onkin tärkeää myös jatkossa huolehtia riittävästä korvausasteesta, sekä säilyttää ja parantaa kansalaisten luottamusta eläkejärjestelmään.

Keskimääräinen työeläke oli 1938 euroa vuonna 2025. Naisten keskimääräinen työeläke on vielä pienempi, 1647 euroa. Keskimääräinen kuukausieläke oli viime vuonna 2138 euroa, miesten keskieläkkeen ollessa 2388 euroa ja naisten 1930 euroa. Keskieläkkeissä ovat mukana myös muut kuin työeläkkeet. Naisista 62 prosenttia sai eläkettä alle 2000 euroa kuukaudessa ja miehistä 46 prosenttia.

Puheet eläkeleikkauksista aiheuttavat huolta kansalaisissa. Niihin ei työeläkejärjestelmän näkökulmasta ole perusteita, vaan tällä nyt esillä olevalla uudistuksella tasapainotetaan työeläkejärjestelmän rahoituksen kestävyyttä pitkällä aikavälillä.

On myös huomioitava, että julkisuudessa esillä olleet eläkeleikkaukset voivat vaikuttaa julkiseen talouteen heikentävästi. Jos esimerkiksi ns. palkattomien jaksojen eläkekertymiä tai leskeneläkkeitä leikattaisiin, ne voisivat aiheuttaa kustannuksia toisaalla. Vakuutusmaksuilla rahoitettavien etuuksien leikkaamista voitaisiin joutua kompensoimaan verovaroin ja tämä johtaisi kansaneläkemenojen nousuun, mikäli ei haluta lisätä eläkeläisköyhyyttä. On myös huomioitava, että nuoriso- ja opiskelijajärjestöt eivät kannata palkattomien jaksojen eläkekertymien poistamista ja nämä leikkaukset kohdistuisivat pääosin nuoriin. Nuorten luottamusta eläkejärjestelmään pitäisi pikemminkin lisätä kuin heikentää.

Eläkejärjestelmä vaatii aika ajoin sen huoltamista. SAK on muiden työmarkkinajärjestöjen kanssa sitoutunut tarkastelemaan tilannetta määräajoin kuten tähänkin asti. SAK painottaa, että työeläkejärjestelmän tarkoitus on huolehtia ja turvata nykyisten ja tulevien eläkkeensaajien eläkkeistä. Työeläkejärjestelmää onkin uudistettava eläkejärjestelmän tarpeista käsin.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Sinikka NäätSaari

Työura- ja eläkeasioiden päällikkö

sinikka.naatsaari@sak.fi